

Statenmededeling

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016 - 2019

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Datum

15 maart 2016

Documentnummer

GS: 3930019

PS: 3936931

Kennisnemen van

Het Uitvoeringsprogramma

"Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016 - 2019"

Aanleiding

Provinciale Staten stelde op 22 mei 2015 het Bestuursakkoord 2015-2019 'Beweging in Brabant' vast. Daarin is aangegeven dat de arbeidsmarkt de motor van de economische ontwikkeling is en daarmee van de welvaart en het welzijn van de Brabantse burgers. Het hebben van werk is een belangrijke pijler voor welbevinden en daarmee van onze maatschappelijke opgaven.

De uitdaging is om de match te maken tussen de dynamische vraag naar en het aanbod van arbeid (moment, hoeveelheid en kwalificatie). Continue innovatie, gebruik van kennis en het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten zorgen voor meer economische verscheidenheid, nodig om het vestigingsklimaat blijvend sterk te houden. Een vitale arbeidsmarkt is daarbij een wezenlijke bouwsteen. Het Economisch programma 2020 is daarin kaderstellend. Daarin wordt de arbeidsmarkt benoemd als de achilleshiel van de Brabantse economie.

Arbeidsmarktbeleid is in Brabant nauw verweven met de economische agenda, zoals recent nog eens bevestigd is in onze notitie "Brabant Vernieuwd, een economische agenda".

Naast de provinciale agenda en de Brainport 2020-agenda – die een groot deel van Zuid-Nederland beslaat – zijn er de agenda's van de vier Brabantse arbeidsmarktregio's: West-, Midden-, Noord-Oost en Zuid-Oost. In samenhang geven deze agenda's vorm en inhoud aan het arbeidsmarktbeleid.

Het in Brabant beproefde model van "governance" en coördinatie van de arbeidsmarkt is dat van de Triple Helix: de strategische samenwerking tussen ondernemingen, onderwijs- en kennisinstellingen en lokale overheden. Partners delen met elkaar de mening dat er een dringende noodzaak is om de innovatie van de arbeidsmarkt te intensiveren en strategisch naar een "next level" te brengen.

Om tot versnelling van innovatie te komen, is het van belang om de bestaande ketens binnen het netwerk optimaal te faciliteren, vraagstukken te agenderen en het stimuleren van nieuwe verbindingen binnen de triple helix. Hiervoor is letterlijk en

figuurlijk ruimte nodig. Dit vergt een nieuwe strategie en een cultuuromslag, gericht op agenderen, verbinden, faciliteren, experimenteren en kennis delen. Een cultuur die aansluit bij het Bestuursakkoord Brabant 2015-2019: Beweging in Brabant.

De arbeidsmarkt dreigt de bottleneck te worden van de Brabantse economie. Door ontgroening, vergrijzing en onvoldoende belangstelling voor vaktechnische beroepen op alle niveaus ontstaat een krapte op de arbeidsmarkt. In 2020 kan dit tekort oplopen tot 75.000 mensen. Ook wordt in de kenniseconomie wat kennis en creativiteit betreft steeds meer gevraagd van de beroepsbevolking. De arbeidsmarkt is daarmee cruciaal voor de overige onderdelen van het Economisch Programma. Arbeidsmarktbeleid moet in samenhang worden gezien met de andere economische ontwikkelingen en investeringen. Dat is de reden dat bij de leden van BZW en MKB Brabant de arbeidsmarktproblematiek met stip op nummer 1 staat van aandachtspunten. Ongeveer 100.000 Brabanders zijn werkeloos. Om deze problematiek het hoofd te bieden werken de relevante partijen in Brabant sinds enkele jaren intensief samen.

Cross overs

Ons Arbeidsmarktbeleid is één van de instrumenten die wij inzetten om werkgelegenheid op peil te krijgen en te houden. Acquisitie, zoals uitgevoerd door de BOM, draagt ook bij aan meer werkgelegenheid. In 2015 zijn er door vestiging van nieuwe bedrijven in Brabant ruim 1.750 banen bij gekomen.

Ook andere beleidskaders dan het Economisch Programma dragen bij aan de werkgelegenheid, denk aan mobiliteit/wegenbouw, innovatie en agrofood. Een aantal voorbeelden lichten we concreet toe;

- Via ons beleid op het vlak van werklocaties creëren we mede een gunstig omgevingsklimaat dat Brabant interessant maakt voor (nieuwe) bedrijven. Wanneer uitbreiding van bedrijven leidt tot een extra ruimtevraag koppelen we daaraan de afspraak om medewerkers aan te trekken die nu nog in de kaartenbakken van gemeenten en het UWV zitten. Zo heeft DPD (postorderbedrijf) de bereidheid uitgesproken om bijna 80 medewerkers zo te werven.
- Ook onze inzet op vrije tijdseconomie is mede gericht op toename van de werkgelegenheid van 100.000 naar 130.000 arbeidsplaatsen. Middels een midterm review zal in 2017 een update gegeven worden van de voortgang voor de werkgelegenheid.
- Om een waardevolle bijdrage te leveren aan natuur wil Sociaal bosbeheer Brabant breed ecologisch waardevolle bossen en landschaps-elementen "sociaal" onderhouden. Het doel is tweeledig: 1) het realiseren van zinvolle arbeid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of voor andere sociale doelgroepen en 2) het duurzaam in stand houden van bossen en landschapselementen.
- De Energie agenda zet de komende jaren in op het opleveren van 15.000-25.000 banen voor voornamelijk hoger personeel.
- Samen met cluster Cultuur & Samenleving realiseren van cross-overs en samenwerkingen ten behoeve van het terugdringen van laaggeletterdheid ((basis-)vaardigheden) en het bevorderen van mediawijsheid (21 st century skills).

Bevoegdheid

Arbeidsmarktbeleid is géén wettelijke taak, maar heeft wel een groot belang. Het vraagt moed om duidelijk te maken dat de provincie geen eigenaar is van de arbeidsmarkt. Dat legitimeert het nemen van verantwoordelijkheid. De provincie wil samen met de kernspelers tot een heldere samenwerking en inzet komen.

De provincie is daarbij een neutrale speler die nieuwe netwerken kan initiëren en stimuleren om nieuwe arrangementen tussen ondernemers, overheid en kennis- en onderwijsinstellingen tot stand te laten komen. Daarbij is het bedrijfsleven primair verantwoordelijk voor het bieden van werk, scholing en perspectief aan werknemers. Het onderwijs is primair verantwoordelijk voor modern en flexibel (beroeps)onderwijs gericht op een leven lang leren. De (lokale) overheid –inclusief het UWV - is primair verantwoordelijk voor de (economische) participatie van de beroepsbevolking. Werknemers en werkgevers zijn verantwoordelijk voor het vinden van passend werk. De provincie is voor arbeidsmarktvernieuwing een aanjagende partij, zowel binnen Brabant als daarbuiten in relatie met Den Haag en Brussel. De provincie zal vanuit de schaalgrootte tussen regio en (inter)nationaal perspectief effectief organiserend vermogen stimuleren. De uitvoering ligt niet bij de provincie. Daarvoor zijn vooral de andere partijen in de regio's aan zet.

Kernboodschap

Onderstaande kernboodschappen zijn vertaald in het Uitvoeringsprogramma 'Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019' met concrete activiteiten voor deze bestuursperiode.

1. Uitdagingen op de Brabantse arbeidsmarkt:

De trend op de Brabantse arbeidsmarkt laat een aantal uitdagingen zien. Positief is dat Brabant langzaam uit de economische crisis herstelt. De werkgelegenheid stijgt de komende jaren langzaam. Hierdoor en mede door de vergrijzing en ontgroening neemt de werkloosheid af. De grote vervangingsvraag die dit tot gevolg heeft gaat waarschijnlijk zorgen voor een krappe arbeidsmarkt. Toch zijn er ook nog steeds mensen werkloos, die niet de juiste kwalificaties hebben om aan de slag te komen. Daarnaast zorgt het hogere opleidingsniveau voor een kwalitatieve spanning. Ook zorgt de flexibilisering van de arbeidsmarkt voor nieuwe uitdagingen. Om deze ontwikkelingen aan te kunnen zet de provincie in op vijf ontwikkellijnen.

2. De Brabantse aanpak

De partners uit de triple helix staan samen voor een welvarend en economisch gezond Brabant. Een randvoorwaarde hiervoor is een excellente en flexibele arbeidsmarkt met een vanzelfsprekende arbeidsmobiliteit tussen sectoren. In zo'n arbeidsmarkt zijn bedrijven en mensen flexibel en nemen zij zelf verantwoordelijkheid; een arbeidsmarkt met de juiste mens op de juiste plek en met voldoende geschikt (geschoold) personeel; met werkgelegenheid die voldoende en divers is (met werkzekerheid boven baan zekerheid); een arbeidsmarkt waarin iedereen die redelijkerwijs economisch actief kan zijn participeert.

De Brabantse aanpak staat voor de volgende manier van werken:
Wij zijn voor het bereiken van de doelen in hoge mate afhankelijk van partners in Brabant en de economische conjunctuur. De provincie is slechts één van de schakels die in gezamenlijkheid zorg draagt voor een evenwichtige arbeidsmarkt. Bij de vormgeving van onze voorstellen is gesproken met de Brabantse partners en deze werkwijze wordt ook gevolgd bij de uitvoering. Hiermee wordt er met de partners aan de ambities gewerkt.

- Pact Brabant

Pact Brabant is het bestuurlijk overlegorgaan van de Ondernemers, Onderwijs en Overheid, 3 O's. Aan deze bestuurlijke tafel wordt de gezamenlijke provinciale agenda voor de komende jaren afgestemd, waarbij de hoofdonderwerpen een bovenregionaal karakter hebben. Dit is ook het gremium waar een Doe-Agenda (gericht op resultaatgerichte aanpak) wordt ontwikkeld en de voortgang wordt bewaakt.

- De regio's

De vier arbeidsmarktregio's zijn essentiële partners voor het mede vormgeven van het provinciaal beleid. In Brabant hebben alle regio's met betrekking tot de arbeidsmarkt een Triple Helix-samenwerking, die in regioprogramma's is vastgelegd. De regio's acteren in de haarvaten van de samenleving en zorgen voor uitvoering van die programma's. Samen met de regio's zitten we in een veranderende werkwijze. De vijf ontwikkellijnen zijn uitdrukkelijk leidend voor de output van de regio-aanpak. Dit is een andere vorm van samenwerking met de arbeidsmarktregio dan in de vorige bestuursperiode; meer focus en meer resultaatgericht. Omdat de ontwikkellijnen richtinggevend zijn kan dat betekenen dat de uitwerking door de regio's gedifferentieerd kan zijn. De regioplannen zullen in juli van dit jaar definitief zijn en de effecten worden in de begroting van 2017 meegenomen.

- Co-creatie

Bij de vormgeving en uitvoering van het Arbeidsmarktbeleid worden actief partners uit de Brabantse praktijk betrokken, in samenhang met andere provinciale programma's (onder andere topsectoren), en staat verbinding met het Brabantse bedrijfsleven centraal. Door deze samenhangende werkwijze wordt de arbeidsmarkt verder versterkt. Inhoudelijk zijn in het Bestuursakkoord vijf arbeidsmarkt- ontwikkellijnen benoemd met een bovenregionaal karakter. Met de aanpak van deze thema's zal innovatie van het arbeidsmarktbeleid en de experimentele rol van de provincie voor een belangrijk deel vorm krijgen.

Daarbij worden de volgende Kritische Succes Factoren (KSF's) en Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gehanteerd:

KSF	instrumenten	KPI's
Agenderen	Pact Brabant Initiatief van provincie Noord-Brabant. Samenwerkingsverband tussen Brabantse werkgevers, werknemers, overheden en kennisinstellingen.	Werkplan pact 2016-2019 gereed in juli 2016. Jaarlijks (internationaal) werkbezoek.
Verbinden	Vier arbeidsmarktregio's De provincie is partner in de arbeidsmarktregio's. Regio's zijn draaischijf voor actie.	Vier regionale uitvoeringsprogramma's gereed juli 2016.
	Sectorbeleid: a) Topsectoren en b) Sectorplannen	a) Actualisering van Human capital agenda's. b) Sectorplannen - 560 personen van werk naar ander beroep. - 260 personen van werk naar andere werkgever. - 620 personen van WW naar werk. - 480 personen van overig werk naar kansrijk beroep.
Kennisdeling/ Experimenteren	Arbeidsmarkt dashboard; voor het ontsluiten van arbeidsmarktinformatie en ontwikkelen van aanvullende mogelijkheden die de mobiliteit en employability op de arbeidsmarkt verbeteren.	Arbeidsmarktdashboard is gelanceerd. Uitrol en optimalisatie permanent hele periode.
	Brabantse kennisdeling (UvT/Reflect en Brabant Kennis) en overlegstructuur door ontwikkelen.	- Overdracht best practices - Pact cafés (2 per jaar) - Begin 2018 midterm review.
	Werkplaats Brabant (voorloper werkplaats de Gruijter); werkplaats voor het verbinden van studenten, ondernemers, organisaties en overheden in Brabant.	- Verrassende ontmoetingen en inspirerende cross-overs organiseren met en tussen regio's (2 thema bijeenkomsten per jaar en tweejaarlijks event).
Vernieuwen	Ontwikkeling van vorm om innovatieve ideeën verder te brengen en financieel te ondersteunen.	Minimaal 10 initiatieven zijn binnen de Brabantse regio's ontwikkeld eind 2019.
	Vijf Ontwikkellijnen	
	1. Sociale Innovatie/MKB versterking Brabants Besten doorontwikkelen	- Brabants Besten is het expertisenetwerk - Inspiratiebron voor jaarlijks

	MKB Doorstart opzetten.	750 ander MKB ondernemers. - MKB Doorstart geeft 1750 quick scans op jaarbasis.
	<i>2. Flexicurity</i> - Balans tussen flexibiliteit en zekerheid voor werkenden en werkgevers.	- In 2018 een brabantbreed netwerk van mobiliteitscentra - flexicurity in de praktijk door 8 tot 10 projecten met lef uit te voeren.
	<i>3. Onderwijs- arbeid</i> - Duurzame voorbereiding op beroepen van morgen. - Versterking van onderwijs- en kennisinfrastructuur van vmbo en mbo met bedrijfsleven.	- Kennispact 3.0 ontwikkelt 21st century skills.(laaggeletterheid) - in 2017 arrangementen tussen doorlopende leerlijnen VMBO, MBO en HBO - inzet op technologische vaardigheden en kennis van personeel en leerlingen door samenwerking onderwijs en bedrijfsleven.
	<i>4. Iedereen doet mee</i> Uitvoering Participatiewet en inzet Werkbedrijf in regio's Provincie faciliteert dit proces.	Convenanten - Jeugdwerkloosheidsvrije zone, in 2019 50% minder werkloosheid t.o.v. 2016. - Met VBG convenant afsluiten om 5% social return op te nemen per aanbesteed contract (idem voor provincie) en afspraken voor inschakeling werkzoekenden bij bedrijfsvestiging of verplaatsing. - Streven 30 procent van de vacatures bij twee nieuwe bedrijfsvestigingen is ingevuld door werkzoekenden. - Reshoring instrument is Brabant breed ingezet - voor 150 leerlingen Pro/VSO-scholen werkplekken bij bedrijfsleven. - Werkloosheid bestrijden met gaming; bereik 1.250 jongeren. Per 250 jongeren gaan 10 aan de slag als ambassadeur.
	<i>5. Internationalisering</i> - wervingscampagnes voor talent - grensinformatiepunten - grensoverschrijdend sectorplan - EU programma's en financiering	- Aantrekken en behouden van 750 internationale studenten. - 2 tot 3 grensinformatiepunten voor Brabantse grenswerkers in België en Duitsland.

	- pilot projecten voor nieuwe groepen	- Plaatsen van 200 Brabanders over de grens van België en Duitsland. - Europese projecten via EU programma's als Interreg en OpZuid en EFRO. - Pilot om zelfstandig ondernemerschap van vluchtelingen te stimuleren. - Het ondersteunen van de kennisopbouw en -deling ten aanzien van handhaving bijvoorbeeld in West- en Zuidoost Brabant
--	---	--

* verdere verfijning conform aangehouden Motie 17 in begroting 2017, waarin de inzet van de regio's geëxpliciteerd worden.

Consequenties

Met dit Uitvoeringsprogramma versterken wij de kracht van de netwerksamenwerking en de uitvoering door de regio's, door zowel de basis verder op orde te brengen (agenderen, faciliteren, verbinden, kennisdeling) als een vinger aan de pols te houden en nieuwe ontwikkelingen in gang te zetten. Het nieuwe Uitvoeringsprogramma sluit goed aan op de nieuwe rol en cultuurverandering die de provincie als middenbestuur wil pakken en maken. We fungeren steeds vaker als partner van andere overheden en private partijen en zoeken samen naar nieuwe kansen. Alleen op die manier krijgen we Beweging in Brabant, met als uitkomst meer banen.

Europese en internationale zaken

Er wordt actief gestuurd op de inzet van middelen uit EU programma's. Gebruik van provinciale middelen voor robuuste projecten is pas aan de orde als de systematiek zoals opgesteld in Brabant vernieuwt geen soelaas biedt. (zgn ladder)

Communicatie

De communicatie over de vorderingen van het arbeidsmarktbeleid wordt meegenomen in de communicatiestrategie van het gehele cluster economie. Resultaten van het arbeidsmarktbeleid krijgt zo in de provinciale middelen een prominente plek. De communicatie wordt afgestemd met de arbeidsmarktregio's, zodat ook de regionale projecten op provinciaal niveau aandacht krijgen. In de boodschap ligt de focus op de provincie als aanjagende partij en als de verbinder ten behoeve van arbeidsmarktvernieuwing. Het doel 'meer ingevulde vacatures en minder werkloosheid' wordt altijd benoemd. Verder is er extra aandacht voor kennisdeling tussen de triple helixpartners en tussen de arbeidsmarktregio's. U hebt nu een notitie, deze wordt nog uitgewerkt in een long-read.

Vervolg

Het Uitvoeringsprogramma is hiermee nog niet af. De 5 ontwikkellijnen worden nog verder uitgewerkt in regioplannen. Daarbij geven we aan hoe we het

Uitvoeringsprogramma uitvoeren met onze partners en wat de planning is van producten en resultaten.

Over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma informeren wij u via de jaarlijkse P&C cyclus. Begin 2018 zullen wij u uitgebreid over de voortgang informeren via een midterm review.

Datum

15 maart 2016

Documentnummer

3930019

Bijlage

Uitvoeringsprogramma "Naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2015-2019"

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Jan Willem Stad, jwstad@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen

Opdrachtnemer: José van Rosmalen, jvrosmalen@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen